

Útmutató a bűnügyi kockázatoknak való kitettség kezeléséhez és minimalizálásához a csoport működésében

2015 december

A Veolia intézkedései

Minden olyan országban, ahol a Veolia üzleti tevékenységet folytat, a jogszabályok – különböző mertekben – büntetőjogi szankciókat írnak elő azon törvény vagy rendelet által előírt kötelezettségek teljesítésének biztosítására, melyeket az adott ország különösen fontosnak ítél az üzleti ágazat és általában a gazdaság optimális működése szempontjából.

A Veolia jelentős erőforrásokat áldoz arra, hogy azokban az országokban, ahol üzleti tevékenységet folytat, minden jogszabálynak és előírásnak megfeleljen. Ezen intézkedések közé tartoznak az Etikai kódex részeként összeállított ajánlások, a különböző „megfelelési kézikönyvek” és a specifikus képzések, például a versenyjog és a trösztellenes jogszabályok területén.

Összehasonlítva más jogi kockázatoknak való kitettségekkel, melyekkel a csoport óhatatlanul szembesül, a büntetőjogi felelősség különösen nagy kockázatot jelent, mind az egyénnel, mind a vállalkozásokkal szemben alkalmazható. Mi több, a büntetőjog által előírt büntetések érinthetik az egyéneket, illetve a vállalatok tulajdonosi jogait is, illetve akár az egyén bebörtönzésével vagy vállalatok üzleti tevékenység folytatásától való eltiltásával is járhatnak.

Ezért létfontosságú egy célzott kommunikációs és képzési program, hogy a Veolia-csoport valamennyi munkavállalója könnyebben fel tudja ismerni azon üzleti jogi területeket, melyek esetében fennáll a büntetőjogi szankció kockázata. Egy ilyen program jobb védelmet biztosít nemcsak maguknak a munkavállalóknak, de az őket alkalmazó Veolia-csoport vállalatainak is a hasonló kockázatokkal szemben.

Ez a célja ennek a csoport működésében a bűnügyi kockázatoknak való kitettség kezeléséhez és minimalizálásához nyújtott útmutatónak. Ezen útmutatót fontos eszköznek kell tekinteni annak biztosításában, hogy a Veolia képes legyen megtartani pozícióját, teljes mértékben kihasználva a kreativitásának, kiemelkedő műszaki képességeinek, kereskedelmi erejének és ügyfelei változó igényeihez való alkalmazkodóképességének tulajdonítható kiváló hírnevét és más, jól megérdemelt előnyeit.

Antoine Frérot, a Veolia Environnement elnök-vezérigazgatója

Bevezetés

Mindazon országokban, ahol a Veolia-csoport tevékenységet folytat, az üzleti jog megannyi ágazata számtalan szabályának kell megfelelnie.

Egyes előírások be nem tartása – akár pozitív kötelezettségről van szó valami megtételével kapcsolatosan, akár valamilyen viselkedés tiltásáról – büntetőjogi szankciókat vonhat maga után.

Bár a kötelező szabályok tiszteletben tartásának elmulasztása miatt egyes országokban, ahol a csoport üzleti tevékenységet folytat, nagyobb valószínűséggel használnak büntetőjogi szankciókat, mint a többiben, valójában mindegyik alkalmaz jogi hagyományokkal összhangban lévő büntetéseket a jogi, illetve igazságügyi kereteikbe illeszkedő módon.

Ennél fogva a csoportra potenciális büntetőjogi felelősséget ruházó jogi követelményekre egyfelől a tevékenységünket irányító jogi kötelezettségekként kell tekinteni, másfelől senki által figyelmen kívül nem hagyható kockázatként.

A viselkedést szabályozó társadalmi követelmények: Napjainkban fontos új irányvonal van kibontakozóban. A tőzsdepiacok, a befektetők és az ügyfelek már nemcsak gazdasági és pénzügyi eredményeik alapján mérik fel a vállalatokat, hanem azt is figyelembe veszik, hogy milyen módon érték el ezeket az eredményeket. Minthogy a büntetőjogi szankciókat előíró jogszabályi normákra a vállalati etika szabályaiként tekintenek, a megfelelés már nem csupán jogi kötelesség, hanem valami olyasmiről, ami komoly hatással van – legyen az pozitív vagy negatív – a vállalat eredményeire és a cégértékre. A megfelelés tehát műkö-

désünk szempontjából kiemelt fontosságú. Ugyanolyan jelentőséggel bír, mint az olyan kérdések, mint a technológiai vagy a piaci teljesítmény optimalizálása.

Komoly kockázat: A büntetőügyek meglehetősen eltérnek a polgári vagy kereskedelmi vonatkozású ügyektől. A polgári vagy kereskedelmi ügyek tétjei csak magántermészetűek, egyének vagy vállalkozások között. Az ilyen ügyeket általában kártérítés megítélésével oldják meg. A bűnügyek ezzel szemben olyan tetteket érintenek, melyeket a társadalom egésze szempontjából tartanak veszélyesnek. Ezeket a társadalom érdekeit képviselő ügyész kezeli, aki vagy saját kezdeményezésre, vagy büntető feljelentés nyomán jár el. A büntetőítélet akár szabadságvesztéshez, akár bizonyos tevékenységek részleges vagy teljes betiltásához, vagy pozíciók viselésétől való részleges vagy teljes eltiltáshoz (amennyiben magánszemélyek az érintettek), közbeszerzési projektekben való részvételtől való eltiltáshoz, bizonyos polgári és politikai jogok elvesztéséhez, vagy (esetenként igen magas) bírságok megfizetéséhez is vezethet. Emellett kártérítést is megítélhetnek az áldozatok kárpótlására.

Általánosságban egy adott ország büntető-törvényei akkor alkalmazandók, ha a határain belül egy tiltott tevékenységet hajtottak végre, vagy az ott fejti ki hatását. Ám egy ország törvényei akkor is alkalmazhatók, ha a tiltott tevékenységet nem annak területén hajtották végre, vagy nem ott fejtette ki a hatását. Az ilyenfajta jogszabályokra jó példák a korrupcióellenes törvények. Közismert, hogy az Egyesült Államok ezt a megközelítést követi, de nincs vele egyedül. Valójában számos más ország is ugyanezt a szemléletet tette magáévá, köztük az Egyesült Királyság, Németország, Franciaország és Kína. A különböző, egy márkanévvel jelzett vállalati egységek,

valamint vezetőségi tagjaik ennélfogva jelentős kockázatnak vannak kitéve, és ugyanazért a tényállásért mind Franciaországban, mind külföldön indulhat ellenük vizsgálat vagy büntetőeljárás. A verseny, a trösztellenes jogszabályok, az értékpapírtörvények vagy korrupcióellenes törvények megszegésének az egyik országban hatása lehet a piacok működésére, a részvényesi jogokra vagy a kormányra egy másik országban. Ennek eredményeként, a jogsértés büntetőeljárását vonhat maga után a másik országban. A vállalattal, illetve alkalmazottaival szemben sokfajta vállalati és gazdasági váddal indítható büntetőeljárás, ami nagyon specifikus kockázatnak számít, ha összehasonlítjuk más jogi kockázatokkal, melyekkel egy vállalatnak szembe kell néznie.

A vállalati vagy gazdasági bűncselekmények következményeinek sajátos természete motíválta a jelen útmutató terjesztésével kapcsolatos döntést, valamint az azt követő képzési kezdeményezéseket is. Röviden összefoglalva, a jog e területének speciális volta az alábbi jellemzőkkel magyarázható:

- azzal, hogy az etikus vállalati magatartás szerves részét öleli fel;
- azzal, hogy egy büntetőjogi felelősséget megállapító ítélet következményei súlyosak mind

pénzügyi szempontból (büntetőjogi pénzbírságok), mind működési szempontból (például egyének eltiltása bizonyos tevékenységek végzésétől vagy bizonyos pozíciók betöltésétől, avagy vállalatok eltiltása az ajánlattételtől bizonyos projektmunkákra vagy az Állammal való szerződéskötéstől);

- azzal, hogy fennáll a lehetősége, hogy súlyosan csorbitja a vállalat külső megítélését és a vezetőség jó hírnevét (ami természetében és mértékében jóval komolyabb lehet, mint az egyszerű közigazgatási vagy polgári jogi bírságok esetében);
- azzal, hogy a kockázatot a vállalati egység és azok az egyének, akik a nevében vagy utasítására eljárnak, közösen viselik (a vezetőségi tagok és esetenként más alkalmazottak), szabadságvesztéssel járó büntetés kiszabásának lehetőségével e személyekre;
- azzal, hogy az egyik országban elkövetett tett miatt egy másikban is indíthatnak vizsgálatot vagy büntetőeljárást.

A Veolia-csoportra róható büntetőjogi felelősség kockázatának minimalizálása érdekében, mind az előfordulási esélye, mind a hatásának súlyossága szempontjából, az alábbi lépésekre van szükség:

Fokozott figyelem azon jogi területeken, melyeken a büntetőjogi jogsértések a leggyakoribbak

Sok országban a vállalatok és munkavállalók számára egyre magasabb a büntetőeljárás kockázata. A jogsértéseket bizonyos országokban, mint Franciaország vagy az Egyesült Államok, keményen büntetik; ezzel szemben más országokban a büntetőeljárás kockázata kisebb lehet a következtelen vagy szórványos végrehajtás következtében, vagy akár azért, mert a tiltott magatartás része lehet az ottani mindennapi üzletmenetnek. Mindenesetre rendkívül fontos, hogy mindenkor tudatában legyünk a büntetőeljárás kockázatának. Ennek egyik oka, hogy bizonyos törvények azon ország határain túl is alkalmazhatók, amelyben alkották őket. Egy másik ok az éberségre, hogy önmagában a tény, hogy egy külföldi vállalatról van szó, alkalmanként fokozott kitétséget jelent egyes helyeken, még akkor is, ha ez csak egy „íratlan” szabály.

Ezen útmutató célja tehát a figyelem ráirányítása a különböző kockázatokra és a legjellemzőbb példák kiemelése. Természetesen az ezen útmutatóban felvetett kérdések nem kimerítőek. Ennek megfelelően, ha egy adott viselkedés vagy helyzet összeegyeztethetetlennek tűnik a jogi vagy etikai kötelezettségekkel, akkor fel kell hívnunk rá a felettesünk, illetve a jogi, humán erőforrás, pénzügyi vagy más, megfelelő szervezeti egység figyelmét. Emellett a Veolia Etikai Bizottsága is – titoktartási kötelezettséggel – a munkavállalók rendelkezésére áll.

A vállalatok vagy munkavállalók ellen leggyakrabban az alábbi területeken indítanak büntetőjogi eljárást:

- korrupció – mind a köz-, mind a magánszférában;
- integrátorok, tanácsadók, közvetítők stb. alkalmazása;
- a csoport működési tevékenységei (munkavállalók egészség- és biztonságvédelme, környezetvédelmi előírásoknak megfelelés stb.); a számvittel vagy a vállalati dokumentációval kapcsolatos előírások megsértése, ideértve a nyilvántartásba vételi követelményeket;
- vállalati tulajdonnal való visszaélés vagy hűtlen kezelés, összeférhetetlenség;
- sikkasztás, lopás, hamisítás;
- az igazságszolgáltatás akadályozása.

Néhány kockázati ágazat értékelése

1. Korrupció

a. Köztisztviselők megvesztegetése

A közalkalmazotti megvesztegetés fogalmába tartozik bármilyen előny nyújtása egy közalkalmazottnak, hogy az oly módon cselekedjen, vagy éppen tartózkodjon a cselekvéstől, ami kedvezőbb bánásmódnak minősül a vállalattal szemben. Hasonlóképpen, egy közalkalmazott számára tilos bármilyen fajta előny követelése vagy elfogadása azért, hogy cserébe oly módon cselekedjen, vagy éppen tartózkodjon a cselekvéstől, ami nem összeegyeztethető a beosztásához kapcsolódó feladataival. Az ilyesfajta kérés elfogadása is tilos. Továbbá, a személy, akinek tudomása van tényleges, aktuális vagy lehetséges jogsértésekről, de nem tesz semmit, hogy ellenőrizze azok fennállását vagy – amennyiben lehetséges – leállítsa azokat, ugyanúgy büntetőjogi eljárás alá vonható.

Minden ország tiltja és büntetőeljárás alá vonja köztisztviselőinek és alkalmazottainak korrupcióját. Mi több, az Egyesült Államok külföldi korrupciós gyakorlatokra vonatkozó törvényének (Foreign Corrupt Practices Act, azaz „FCPA”, az Egyesült Királyságban: „vesztegetési törvény”) és a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemről szóló OECD egyezménynek (olyan országok által kötött nemzetközi egyezmény, melyekben a csoport tevékenységének jelentős részét végzi) mind a 38 OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) tagállam – köztük Franciaország is – helyi jogrendszerébe való adaptálásának eredményeként, a közhivatalnokok elleni vesztegetés minden, külföldön elkövetett tette szigorúan tilos. Ezáltal egy francia vállalat alkalmazottjának, a francia

vállalat leányvállalata alkalmazottjának, illetve a cégnek vagy leányvállalatának dolgozó külföldi értékesítési ügynökének külföldön elkövetett közhivatalnok elleni vesztegetése nemcsak abban az országban vezethet a cég büntetőjogi felelősségre vonásához, ahol a jogsértést elköveték, hanem Franciaországban is. Hasonlóképpen, cég ellen büntetőeljárást indíthatnak az amerikai hatóságok külföldön, akár nem OECD országban elkövetett korrupciós cselekedetek miatt is.

Továbbá a vállalat ellen büntetőeljárás indulhat az Egyesült Államokban, ha egy külföldi leányvállalat könyvelésében egy kifizetés tényleges okát helytelenül ismertették, bármekkora legyen is az ügylet értéke.

Néhány országban a közhivatalnokoknak tilos

meghívásokat és ajándékokat adni, függetlenül azok értékétől. Más országokban viszont az ajándékok és meghívások értéke nem haladhatja meg a szokásos udvariassági szabályok korlátai által megszabott összeget. A megengedhető szórakoztatással vagy ajándékkal kapcsolatos kérdésekkel az adott üzletág jogi igazgatóságához kell fordulni.

Az utóbbi időben több különböző, korrupcióellenes nemzetközi egyezmény nemzeti jogrendekbe való beépítése révén, a nemzeti hatóságok hatékonyabban tudnak büntetőeljárást indítani a határainkon kívül elkövetett korrupciós ügyekben.

A közhivatalnok fogalmára tágabb értelemben kell tekinteni. Ide értendő minden választható megbízás, minden közalkalmazott, minden közpénzből fizetett személy, családtagjaik, illetve közeli barátai, vagy olyan érdekeltségi körükbe tartozó szervezetek, melyeknek befolyása lehet a közpénzek felhasználásával kapcsolatos döntésekre. Egyes országokban a szakszervezeti tisztségviselők is a korrupcióellenes törvények hatálya alá tartoznak.

Figyelmeztető jelek lehetnek:

- promóciós tevékenységek és ügyletek kockázatos országokban;
- túlzott vagy szokatlanul nagy ellentételezés megfelelő, tehát tiszta és specifikus magyarázatok nélkül;
- harmadik félnek vagy az azon országon kívül folyósított kifizetések, ahol a szolgáltatás történt;
- üres cégek vagy készpénzes fizetések használata.

Fontos, hogy tisztában legyünk a különböző, e kérdéseket szabályozó nemzeti törvényekkel, és be is tartsuk őket. Külön figyelmet kell szentelni

a politikai pártoknak nyújtott támogatásoknak. Ez utóbbi vonatkozásában át kell tanulmányoznunk a „Választási időszakokban a kifizetésekre és támogatásokra alkalmazandó tilalmak”-ról szóló csoportpolitikát, illetve a vonatkozó helyi előírásokat. Minden, a közhivatalnokok megvesztegetéséhez bármilyen módon is kapcsolódó tett teljes mértékben és határozottan tilos minden olyan országban, ahol a Veolia üzleti tevékenységet folytat.

b. Magánszemélyek megvesztegetése

Magánszemélyek megvesztegetéséről beszélünk bármilyen előny ígérete vagy nyújtása esetén nem közhivatalt viselő személynek azért, hogy oly módon cselekedjen, ami sérti a beosztásával járó kötelezettségeit. Megfordítva, tilos minden, nem közhivatalt betöltő személynek bármilyen előnyt kérni vagy elfogadni azért, hogy a beosztásával járó kötelezettségeivel nem összeegyeztethető módon cselekedjen, vagy tartózkodjon a cselekvéstől. Ilyen kérésbe való beleegyezés is tilos.

Minden, a magánszemélyek megvesztegetésével kapcsolatos tett tilos. Különösen a csoport Beszerzési alapszabályát kell betartani. Ugyanígy, szigorúan tilos minden olyan jogtalan előny ígérete vagy nyújtása, melynek célja egy magánvállalkozás döntésének befolyásolása.

2. A közvetítők alkalmazásához kapcsolódó kockázatok.

A Veolia Environnement és üzletágai nem alkalmaznak harmadik feleket („közvetítőket”) azért, hogy azok olyat tegyenek, amire nekik maguknak nincs joguk. Olyan esetekben, amikor lehetőség van közvetítő alkalmazására, és a csoport az alkalmazás mellett dönt, az üzletágnak, melynek engedélyezték a közvetítő alkalmazását, és meg

is teszi azt, meg kell felelnie a csoportpolitikának¹ azért, hogy legyen valamilyen biztosítéka a közvetítő vagy az annak dolgozó ügynökök becsületességét illetően. Ez az eljárás biztosítja, hogy a szolgáltatók az előzetesen jóváhagyottak közül kerüljenek ki, és lehetővé teszi a munkájuk és díjazásuk ellenőrzését. Egy keretszerződés szigorú szabályai alapján lehetőséget biztosít emellett annak ellenőrzésére is, hogy a szerződéses szolgáltatást hatékonyan elvégezzék.

Figyelmeztető jelek lehetnek:

- olyan egyének felvétele, akik nem estek át az előzetes szűrésen;
- meghatározott közvetítők felvételének kérése a helyi hatóságok részéről;
- olyan egyének felvétele, akik szokásos tevékenységük során nem szoktak harmadik feleket képviselni;

¹ A közvetítők működésével és a kereskedelmi szolgáltatások ellátásával kapcsolatos csoportpolitika.

- olyan egyének felvétele, akik nem rendelkeznek a rájuk bízott feladat ellátásához szükséges készségekkel vagy erőforrásokkal;
- nagyon magas vagy korlátlan „sikerdíj” (azaz eredményfüggő díjazás);
- olyan egyének felvétele, akik nem hajlandók elkötelezni magukat a csoport értékei és politikái mellett;
- egy másik országba vagy harmadik félén keresztül kért kifizetés;
- az ügynök részéről egy érintett közhivatalnokkal való kizárólagos és egyedüli kapcsolattartás kérése.

3. Tevékenységekhez kapcsolódó kockázatok

A csoport napi tevékenységei óhatatlanul a büntetőeljárás kockázatának teszik ki a csoportot alkotó vállalatokat és alkalmazottaikat. Tulajdonképpen a foglalkoztatási higiéniával,

a munkahelyi veszélyekkel, a munkajoggal és a környezetvédelemmel kapcsolatos jogszabályok és előírások jelentős része hordozza magában a büntetőjogi szankciók lehetőségét.

- A fizikai sérüléssel járó bűncselekmények vonatkozásában megállapítható a munkáltató vagy a vezetők büntetőjogi felelőssége nem szándékos veszélyeztetés esetén az egyén tiszteletben tartásának elve vagy a biztonság és kellő gondosság kötelezettségének nem teljesítése alapján. A büntetés még szigorítható is, ha a baleset törvényben vagy rendeletben előírt biztonsági kötelezettség vagy a kellő gondosság szándékos megsértése miatt következett be.

- Az illegális munkaerő-kölcsönzést („prêt illicite de main d'œuvre”) a francia munka törvénykönyve tiltja, büntethetővé téve az olyan jövedelemszerző tevékenységet, melynek kizárólagos célja a munkaerő biztosítása (néhány meghatározott kivétellel). Így nagy gondossággal kell eljárni szerződéses munkaerő alvállalkozókön vagy külső szolgáltatókon keresztül való biztosításakor. Ilyen esetekben célszerű lehet részletes, specifikus szerződéses kötelezettségeket meghatározni, ami a csoport számára biztosíték arra, hogy az érintett szolgáltatók betartják a vonatkozó jogszabályokat.

- A csoport elsődleges tevékenysége szolgáltatásnyújtás a környezetvédelmi ágazatban. A kötelező környezetvédelmi jogszabályok be nem tartása nemcsak az érintett vállalati egységet és alkalmazottait teszi ki büntetőjogi szankciónak, de a csoport által nyújtott szolgáltatások értékét, márkaculatát, valamint üzleti fejlődése potenciálját is negatív módon befolyásolja.

- Alapvető fontosságú a csoport által használt járművek, berendezések és gépek megfelelő karbantartása, valamint a kapcsolódó adminisztráció pontos elvégzése. A hatóságok várhatóan részletes vizsgálat alá veszik őket, ha valamely jármű vagy gép végzetes, személyi sérülést vagy jelentős környezeti kárt okozó balesetbe keveredik. Karbantartási hibák vagy adminisztratív szabálytalanságok a vállalat és/vagy a felelős személyek büntetőjogi felelősségre vonását vonhatják maguk után.

Ezért minden működéshez kapcsolódó törvény és rendelet betartása vonatkozásában a legfokozottabb éberségre van szükség.

4. Trösztellenes jogszabályok

Franciaország, az Európai Unió, az Egyesült Államok és a legtöbb ország, ahol a Veolia

tevékenységet folytat, szigorú előírásokat fogadott el a piaci versenyerők megfelelő működésének biztosítására. Bár ezek az előírások magukon viselik az azon jogrendszerre jellemző vonásokat, amelyben elfogadták, a céljuk közös: az, hogy egészséges, működőképes kapcsolat biztosítsanak az ügyfelek és a szolgáltatók között, valamint élénk versenyt az ugyanazon üzletágban tevékenységet végző vállalatok között. Az egyik legkomolyabb és legnagyobb valószínűséggel bűncselekménynek minősülő jogsértés, a versenyjog megsértése a következőket foglalja magában: olyan pályázatokon való részvétel, amelyeken előzetes megállapodás történt a többi ajánlattevővel az ajánlati feltételekről, titkos kereskedelmi megállapodások (kartell-megállapodások) köttettek a versenytársakkal, illetve ragadozó árképzési gyakorlatot alkalmaztak. A Veolia írásos anyagokat és specifikus képzési programokat készített dolgozói számára a versenyjogról, többek között a 2009-ben kiadott „Versenyjogi útmutató” című kézikönyvet. Természetesen a Jogi Igazgatósághoz kell fordulni, ha egy adott gyakorlat jogszerűségével kapcsolatosan valamilyen különleges kétség vagy kérdés merül fel.

5. Vállalati dokumentáció és számvitel

A számvitel eszköz a vállalatok vezetéséhez és ellenőrzéséhez. Kulcsfontosságú a csoport vezetői, részvényesei és partnerei számára csakúgy, mint más harmadik személyek, például a hitelezők számára. A vállalati számviteli nyilvántartás szabályainak figyelmen kívül hagyása rontja a vállalat hitelességét, és büntetőeljárásához vezethet.

Annak ellenére, hogy a korábban említett amerikai FCPA elsődleges célja a korrupcióellenes harc, számviteli kérdésekre és belső ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz.

A gyakorlatban éppen a számviteli szabályok figyelmen kívül hagyása vezet leggyakrabban FCPA-büntetőeljárásokhoz. Röviden összefoglalva, az FCPA számviteli vonatkozású rendelkezései a következőket írják elő:

- a cég működését valósan, pontosan és megfelelő részletességgel tükröző számviteli dokumentáció;
- olyan belső ellenőrzési rendszer (a külföldi leányvállalatoknál is), mely megfelelő biztosítékkal szolgál arra nézve, hogy az érintett egység könyvelése a valóságnak megfelelően és pontosan lett elkészítve, a benne szereplő ügyleteket a rendes üzletvitel során engedélyezték, és minden szükséges intézkedés megtörtént a nem engedélyezett ügyletek, valamint annak elkerülésére, hogy tranzakciókat nem megfelelően vagy egyáltalán ne könyveljenek le.

A vállalati dokumentumoknak és a harmadik feleknek kiküldött dokumentumoknak valósan és pontosan kell leírni a bennük szereplő tényeket. E követelmény betartása különösen az ügyfeleknek és a közigazgatási hatóságoknak nyújtott, költségekre és árakra vonatkozó adatok és információk esetében fontos.

Különösen fontos az éberség a cégek által létrehozott rengeteg okirat esetében, mint az igazgatótanács üléseinek jegyzőkönyvei, a részvényesi közgyűlések jelenléti ívei és a számlák, hogy csak néhány példát említsünk. Itt kell megjegyezni, hogy az Egyesült Államokban az alábbiak bármelyike polgári és/vagy büntetőeljáráshoz vezethet: a belső ellenőrzési mechanizmus kialakításának elmulasztása vagy csekély hatékonysággal való alkalmazása, egy vagy több ügylet szándékosan nem megfelelő nyilvántartása bármely személy által (például a költségtérítésekre használatos számítógépes rendszerben/programban), illetve gyanús ügyletek korrigálásának vagy kivizsgálásának elmulasztása.

Franciaországban a büntető törvénykönyv a hamis vagy meghamisított okiratok létrehozását vagy használatát önálló deliktumként kezeli.

6. Vállalati tulajdonnal való visszaélés vagy hűtlen kezelés

Franciaországban a vállalati vezetők vállalati tulajdonnal való visszaélése vagy hűtlen kezelése („abus de biens sociaux”) azt jelenti, hogy „a vállalat eszközeit vagy hitelét rosszhiszeműen használja, akár saját céljai, akár egy másik vállalat vagy cég előnybe hozása érdekében, melyben közvetett vagy közvetlen érdekeltsége van, oly módon, hogy tudja, az hátrányos a vállalati érdekek számára.”

A francia bírósági esetjog tágan értelmezi a vállalati tulajdonnal való visszaélés vagy hűtlen kezelés miatt büntetőjogi felelősségre vonható vezetők fogalmát: az értelmezés mind a címet viselő, mind a tényleges vezetőket magában foglalja. Más országok joga hasonló vagy kissé eltérő

módon határozza meg ezt a bűncselekményt; ezek jogi alapot nyújthatnak párhuzamos büntetőeljárás indítására ugyanazon tényállás miatt.

7. Sikasztás, lopás, hamisítás

A pénzalapok elsikkasztása, a lopás és a hamisítás három olyan büntetőjogi jogsértés, melyet alkalmazottak vagy külső személyek elkövethetnek a csoporttal szemben, meg nem szolgált haszonra törekedve saját maguk számára. Ugyanezeket a bűncselekményeket maga a csoport is elkövetheti alkalmazottain keresztül, például az ügyfeleivel, beszállítóival, alvállalkozóival vagy partnereivel szemben.

Néhány esetben az, ami egyszerűen csak egy szerződészegésnek tűnik, valójában bűncselekmény is lehet, és ez a kockázat különösen magas, ha az ügyfél kormányzati szerv, vagy ha a kérdéses ügyletben valami más módon érintett valamely állami hatóság.

8. Az akadályozás bűncselekménye

Az akadályozás bűncselekményére olyan magatartás jellemző, mely hatásában – akár szándékosan, akár nem – akadályozza egy az alkalmazottak érdekeit képviselő testület normál működését vagy az alkalmazottak képviselőjét abban, hogy feladatát a szokásos módon hajtsa végre.

Az ilyen akadályozást bűncselekményként kezelő jogi szövegek száma jelentős, és meglehetősen változatos jellegűek. A különböző, alkalmazható jogszabályok jellemzően egyre növelik azon szervezetek és egyének számát, akik potenciális áldozatai lehetnek egy ilyen bűncselekménynek (mint az üzemi tanácsok és egyéb kapcsolódó szervek, többek között a Franciaországban „co-

mités d'établissement” és „comités centraux d'entreprise” néven ismertek).

A közel-keleti országokban, ahol általában a szak szervezeti képviselő nem létezik, nem létezik az akadályozás bűncselekménye sem.

9. Más fontos, a büntetőjogi kockázatnak kitett ágazatok

A szokásos, általánosan alkalmazható jogszabályok alapján felmerülő büntetőjogi jogsértés olyan jellegű, hogy magában hordozza elkövetése kockázatát az üzleti kapcsolatok bonyolítása során. Ilyen például a visszaélés a bizalommal, hamis vagy meghamisított dokumentumok létrehozása vagy használata, számítógépes csalás és számos korrupciós jellegű jogsértés.

Néhány példa illusztrációként:

• Befolyással üzérkedés

A befolyással való üzérkedés előny szerzése valaki számára azért, hogy az említett személy bevesse befolyását egy harmadik félnél egy vállalatra kedvező elbánás érdekében (aktív befolyással üzérkedés) vagy, hogy hajlandó legyen felhasználni az ő befolyását egy harmadik fél

előnyére (passzív befolyással üzérkedés). Néhány országban a befolyással való üzérkedést a korrupció egyik formájának tartják, és ugyanazt a büntetést alkalmazzák rá. Más országokban és régiókban, például a Közel-Keleten, a befolyással való üzérkedés önmagában nem létezik, mint önálló bűncselekmény.

• Patronázs

A patronázs bűncselekménye egy adott tényállásban valósulhat meg más, vonatkozó törvények és rendeletek kiegészítéseként. A patronázs tisztességtelen előny nyújtását jelenti, megsértve a közbeszerzési projektekhez vagy közszolgáltatási koncessziókhöz való nyílt hozzáférés elvét és a pályázók egyenlőségének előírását. Az ilyen előnyt elfogadó vállalat ellen vádat emelhetnek, és bünvádi eljárást indíthatnak mind befolyással való üzérkedés, mind lopott javak elfogadásának és eltitkolásának büntette miatt. Éberségre van szükség az állami megbízókkal annak biztosítása érdekében, hogy a csoport ne élvezzen jogtalan előnyöket.

• Az igazságszolgáltatás akadályozása

Az igazságszolgáltatás akadályozásának a törvény által bűncselekménynek tekintett különböző formáit gyakran más bűncselek-

ményekkel, például a versenyjog előírásainak megszegésével párhuzamosan követik el. Fennáll az igazságszolgáltatás akadályozása miatt indított büntetőeljárás kockázata például, ha egy vizsgálat során egy munkavállaló egy potenciálisan megkérdőjelezhető gyakorlatot bizonyíték megsemmisítésével vagy hamis bizonyítékokkal, tanúvallomás befolyásolására való törekvéssel vagy a vizsgálatot végzők bizonyos archívumokhoz vagy tanúkhöz való hozzáféréseinek megtagadásával igyekezett eltitkolni.

A büntetőjogi felelősség fényében kiemelt figyelmet kell szentelni a megfelelésnek

A büntetőeljárásnak való kitettség minimalizálása érdekében mindenekelőtt külön figyelmet kell fordítani a fent bemutatott magas kockázatú területeket célzó megfelelésnek.

A csoport csak az üzleti jog büntetőszankciókkal járó kötelező rendelkezéseinek betartásával védheti meg magát és munkavállalóit a büntetőeljárás kockázatától.

E megfelelést célzó kezdeményezésnek részben a munkavállalók képzési programjaiban kell megvalósulnia, amibe természetesen a vezetői képzési programok is beletartoznak.

Minden olyan esetben, amikor kétség merül fel egy büntetőszankciókkal járó kötelező rendelkezés relevanciájával vagy értelmezésével kapcsolatosan, kötelező kikérni a Jogi Igazgatóság tanácsát.

A kockázatnak való kitettség kezelésének megfelelő szintre történő helyezése egy további eszköz az ilyen kockázat csökkentésére

Vállalati és üzleti bűncselekmények ügyében a magatartás, ami miatt az ítéletet kiszabják, gyakran a nem elégséges éberség és az odafigyelés hiánya a kockázatmegelőző eszközök használatában.

A megfelelő hatáskörtruházások lehetővé teszik, hogy a kijelölt felelősök (azaz az említett hatáskörök kedvezményezettjei) hatékonyabban tudják ellátni felügyeleti és kockázatkezelési feladataikat, mint azt felsővezetőik tudnák, akik napi szinten szükségszerűen nagyobb távolságra vannak minden ügylet részleteitől.

Megfelelő ellenőrzés a belső és külső kommunikáció fölött

A belső és külső kommunikáció megfelelő kezelése és ellenőrzése alapvető fontosságú.

Gyakori hiba annak a feltételezése, hogy a szóbeli kommunikáció nem követhető vissza a szerzőhöz, illetve hogy a teljességgel informális vagy személyes jellegű írásoknak (mint egy dokumentum margójára kézzel írt feljegyzések, Post-It® jegyzetek, naplók és e-mailek) nem lehetnek jogi következményei. Az ítélezési gyakorlat bővelkedik az olyan példákban, amikor vállalati

aktákban találtak olyan írásokat, melyek első pillantásra teljesen ártalmatlannak tűnhetnek, ám valójában bűncselekmény bizonyítékaiként használták fel őket.

Ugyanilyen fokú gondossággal kell eljárni a külső kommunikációval kapcsolatban is, hogy megóvjon a helytelenül támasztott gyanúsítgatásokkal szemben, hogy a Veolia vagy valamely dolgozója jogsértésbe keveredett.

Összefoglaló

- Tudatában kell lennünk, és oda kell figyelnünk a csoport nemzetközi működéséből adódó, üzleti büntetőjoggal kapcsolatos kitettségének és kockázatainak.
- Kétség esetén mindig forduljunk vezetőségünkhöz vagy üzletágunk jogi, humánerőforrás vagy pénzügyi szervezeti egységéhez – sose hozzunk önálló döntést, ha egy helyzet jogszerűsége a tét.
- Soha ne kockáztassuk saját jó hírnevünket, sem a Veolia-csoportét valamiért, amiről úgy hisszük, hogy előnyös lehet a csoport számára.

